Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi "6D030100 - Hukuk" anabilim dalında Doktor (PhD) akademik ünvanını (derece) hak etmek için araştırmacı Aigul ORDAEVA'nın hazırlamış olduğu **"Stalking (takip etme): bireyin özel alanındaki gayri maddi ilişkilere müdahale sonucunda ortaya çıkan hukuki koruma sorunları"** konulu tez çalışması ile ilgili

REFERANS MEKTUBU

Araştırmacı A. ORDAEVA, tez çalışmasının güncelliğini kendi gerekçeli temelleriyle belirleyerek, araştırmanın konusunu, nesnesini, amacı ile görevlerini mantıklı bir şekilde planlamış ve araştırmayı yürütebilmiştir.

Tez çalışması disiplinlerarası ve kapsamlı bir nitelikte gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda doktora öğrencisi yerli, yakın ve uzak yabancı literatürü etkin bir şekilde kullanmıştır.

Tez araştırması hedefine ulaşmak için, görevlerin yerine getirilmesini doğrudan amaçlayan bir araştırma metodolojisi kullanmıştır. Örneğin, genel ve özel bilimsel yöntemleri, ayrıca ceza hukukuna ilişkin ve diğer istatistiksel verilerin toplanması ile analizini, sosyal anket ve mülakat yöntemlerini uygulamış, söz konusu tez konusuna ilişkin ceza, idari ve hukuk davalarına ait materyalleri de incelemiştir.

Tez çalışmasının bilimsel yeniliği olarak şu sonuçlar elde edilmiştir.

1. "Stalker" kavramına yazar tarafından tanım verilmiştir. Bu tanımın özelliğini belirtelim. Örneğin, "stalker" kavramına getirilen tanımda kendi nefsani arzularını tatmin etme amacıyla stalker eğilimi ve eylemlerini gerçekleştirmeyi hedefleyen, kendine özgü stalker psikolojisi ve bilinci yerleşmiş, bireysel sapkın davranış ve tutum geliştirmiş kişi olarak doğru bir şekilde nitelendirilmiştir.

2. Stalking (takip etme) – kişinin özel alanına, yani serbestçe hareket etme haklarını hukuka aykırı şekilde sınırlayan; suç teşkil eden motif (gerekçe), yöntem ve usuller aracılığıyla stalkerin mevcut ulusal mevzuata aykırı fiillerini sistemli olarak tekrarlaması sonucunda suçluluğu kanıtlanan, cezalandırılmaya tabi, topluma zararlı eylemler bütününü ifade eden, sosyal-psikolojik açıdan olumsuz ve hukuka aykırı bir olgudur. Bu tanımın içeriği de doğru bir şekilde oluşturulmuş ve formüle edilmiştir.

Doktora öğrencisi, stalking'in (takip etmenin) temel özelliklerini kendi görüşleri doğrultusunda belirleyebilmiştir.

Birinci temel özellik – kişinin özel alanına, yani serbest dolaşım hakkına aykırı, topluma zararlı eylemler ile hukuka aykırı niyetin (gerekçenin) bulunmasıdır.

İkinci temel özellik – stalking'in (takip etmenin) yürürlükteki ulusal mevzuata aykırılık teşkil etmesidir.

Üçüncü temel özellik – stalking'in (takip etmenin) suçluluğu kanıtlanmış topluma zararlı eylemlerinin sistemli bir şekilde tekrarlanmasıdır.

Dördüncü temel özellik – stalking'in (takip etmenin) suçluluğu kanıtlanmış topluma zararlı eylemlerinin cezalandırılabilirliğidir.

Disiplinler arası araştırma yapan bilim alanları tanımlanmış ve üç grup sisteminde araştırma rölesi ile başlaması önerilmiştir.

BM, «Cinsiyete dayalı şiddete ve aile içi şiddete Karşı Koymaya ilişkin» uluslararası bir sözle menin kabul edilmesini önerdi.

Ulusal Mevzuat yabancı mevzuatla karşılaştırmalı bir analiz ve ulusal mevzuatın iyileştirilmesi için öneriler geliştirmiştir.

Yukardakilere dayanarak, Ordaeva Aigul Zhumaberdiyeva'nın tez çalışmasının Kazakistan Cumhuriyeti Bilim ve Yüksek Öğretim Bakanlığını gerekliliklerine uygun olduğuna ve 6D030100- «Hukuk» uzmanlığında Felsefe Doktoru (Doktora) derecesine layık olduğuna kanaatindeyim. 20.05.2025

Gözden geçiren
Bilimsel danışman
Yalova Üniversitesi
(Türkiye Cumhuriyeti)
Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Ömer ÖZKAN

Prof. Dr. Ömer ÖZKAN Hukuk Fakültemiz Öğretim Üyemizdir.20.05.2025

Dr. Öğretim Üyesi Kenan Evren YAŞAR

Yalova Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Dekan Yardımcısı

Қ.А.Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетінің «Құқықтану» кафедрасының докторанты Ордаева Айгул Жумабердиеваның «Сталкинг (ізге түсу): адам жеке кеңістігіндегі мүліктік емес қатынастарға қол сұғу салдарынан құқықтық қорғау мәселелері» тақырыбына 6D030100 – «Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындаған диссертациясына

Пікір

Докторант А.Ж. Ордаева диссертациялық жұмыстың өзектілігін жеке дәлелді негіздермен анықтай келе, оның зерттеу нысанын, пәнін, мақсаты мен міндеттерін қисынды сипатта жоспарлап, зерттеу жүргізе алған.

Диссертациялық жұмыс пәнаралық әрі кешенді сипатта жүргізілген. Бұл ретте докторант отандық, жақын және алыс шетелдік әдебиеттерді тиімді пайдаланған.

Диссертант зерттеу мақсатына жету үшін, оның міндеттерін орындауды нақты көздейтін зерттеу әдіснамасын қолданған. Мысалы, жалпы және жеке ғылыми әдістерді, сондай-ақ қылмыстық-құқықтық және өзге статистикалық ақпараттарды жинау мен талдау, әлеуметтік сауалнама, интервью, аталған диссертациялық тақырыпқа қатысты тиісті қылмыстық, әкімшілік істер және азаматтық істер бойынша материалдарына да саралау жасаған.

Зерттеу жұмысының ғылыми жаңашылдығы ретінде келесі нәтижелер алынды.

1. «Сталкер» ұғымына авторлық анықтама берілген. Ол анықтаманың ерекшелігін айтайқ. Мысалы, «сталкер» ұғымына берілген анықтамада «жеке өзінің нәпсілік құмарлығын қанағаттандыру мақсатында сталкерлік пиғыл мен іс-әрекеттерді жасауды көздейтін, өзіндік сталкерлік психикасы мен санасы орныққан, жекеше девианттық мінез-құлық пен жүріс-тұрысы қалыптасқан тұлға» деп дұрыс сипатталған.

2. Сталкинг (ізге түсу) – адамның жеке кеңістігіне, яғни еркін жүріп тұру құқықтарын заңсыз шектейтін, құқық бұзушылық сипаттағы мотив (сылтау) пен әдістер мен тәсілдер арқылы сталкердің қолданыстағы ұлттық заңнамаға қарама қайшылықты құқық бұзушылықтарының жүйелі түрде қайталануы нәтижесінде кінәлілігі дәлелденген, жазалануға жататын, қоғамға қауіпті іс-әрекеттерінің жиынтығын сипаттайтын әлеуметтік-психологиялық жағымсыз және құқыққа сыйымсыз құбылыс. Бұл анықтаманың мазмұны да дұрыс жасалып тұжырымдалған.

Докторант сталкингтің (ізге түсудің) негізгі белгілерін авторлық негізде анықтай білген.

Бірінші негізгі белгісі – адамның жеке кеңістігіне, яғни еркін жүріп тұру құқығына қайшы, қоғамға қауіпті іс-әрекеттер мен құқық бұзушылық ниеттің (сылтаудың) болуы.

Екінші негізгі белгісі – сталкинг(ізге түсу) қолданыста ұлттық заңнамаға қарама қайшылықтың болуы.

Үшінші негізгі белгісі – сталкинг(ізге түсу) кінәлілігі дәлелденген қоғамға қауіпті іс-әрекеттерінің жүйелі түрде қайталануы.

Төртінші негізгі белгісі – сталкинг(ізге түсу) кінәлілігі дәлелденген қоғамға қауіпті іс-әрекеттерінің жазаланушылығы.

Сталкинг(ізге түсу) үш себептік-факторлары (яғни жалпы себеп-фактор, негізгі себеп-фактор және арнайы себеп-фактор) айқындалып жекеше жіктелуі.

Сталкинг ұғымына авторлық анықтама норма жобасының берілуі.

Пәнаралық зерттеу жүргізетін ғылым салалары анықталып, үш топтық жүйеде зерттеушілік эстафетамен бастап аяқтауды ұсынылды.

БҰҰ «Гендерлік зорлық-зомбылық пен тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қарсы іс-қимыл туралы» атты халықаралық конвенцияны қабылдаудың қажет деп ұсыныс жасалды.

Ұлттық заңнама шетел заңнамасымен салыстырмалы талдау және ұлттық заңнама жетілдіру бойынша ұсыныстар жасалды.

Жоғарыда жазылғандар негізінде Ордаева Айгул Жумабердиеваның диссертациялық жұмысы Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі қоятын талаптарға сәйкес келеді және 6D030100 – «Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін беруге лайықты деп есептеймін.

Пікір беруші – ғылыми кеңесшісі:
Ялова университетінің
(Түркия Республикасы) Құқықтану
кафедрасының меңгерушісі
док. проф. Өмер Өзкан
/қолы, мөр/

Осы құжаттың түрік тілінен қазақ тіліне түпнұсқасына сай аударылғанын растаймын.

ф.ғ.к., доц.м.а Ашимов Р.Ж.
Аудармашы